

Den danske Dybhavsexpeditions andet Togt 1896.

Den 20. August vendte Krydseren „Ingolf“ tilbage fra sit andet videnskabelige Togt, og hermed er den danske Dybhavsexpedition afsluttet.

Krydseren afgik herfra den 3. Maj og begav sig over Færøerne til Farvandet syd- og sydvest for Island, hvilket Farvand blev undersøgt ned til 62° n. Br. Dette Arbejde frembød meget af Interesse, da Kortet over den paagældende Strækning saa at sige var et Stykke hvidt Papir, særlig skal nævnes en undersøisk Ryg, der fra Kap Reykjanæs strækker sig i sydvestlig Retning langt ud i Atlanterhavet. Krydserens Ophold i disse Farvande blev betydeligt længere end paaregnet, da det betegnedes ved en vedvarende Række Storme, en Ting, disse Farvande ganske vist ere berygtede for.

Den sydlige Del af Danmarkstrædet blev derefter undersøgt, medens Undersøgelserne i den nordlige Del delvis maatte opgives paa Grund af de store Masser, hvormed Polarisen iaar optraadte; endnu i August havde Isen kun fjærnet sig 11 Kml. fra Indløbet til Isafjord, og alle Undersøgelser NV. for Island maatte helt opgives. Det lykkedes imidlertid i Midten af Juli at komme sønden om Isen, der laa helt ned i Skagestrandbugten, og herfra var Farvandet isfrit østerefter, ligesom Krydseren paa sin Rejse til Jan Mayen ingen Ishindringer havde. Denne Rejse, i Forbindelse med Undersøgelserne nordfor den østlige Del af Island, gav særligt i hydrografisk og zoologisk Henseende et fortrinligt Udbytte.

Efter atter at have forsøgt paa at komme NV. ud fra Island, hvor Isen imidlertid, som alt nævnt, laa som en uoverskridelig Barriere helt ind i August, sattes Kursen sydom Island, og den øvrige Del af Togtet anvendtes til Undersøgelser paa Islands Østkyst og den undersøiske Ryg, der forbinder Færøerne med Island.

Paa Hjemturen blev Færøerne anløbne for at indskibe et af zoologisk Museum erhvervede Kaskelot-skelet.

Sommeren har i de Farvande, Krydseren har opholdt sig, været meget stormfuld i sin første Halvdel og gjennemgaaende kold og fugtig, hvorfor der ogsaa paa hele Island lyde høje Klager over hverken at kunne faa Fisken eller Høet tørret.

Vejret maa dog siges at have været bedre end paa det foregaaende Togt, og Resultatet er sikkert ogsaa fyldigere.

I *hydrografisk Henseende* foreligger der Oplysninger

om hidtil helt ukjendte Strækninger, hvis Dybde, Temperatur og Saltholdighedsforhold ere af stor Interesse, og Undersøgelser om Dyrelivets Indflydelse paa Luftarterne i Havvandet, Undersøgelser, der ikke tidligere ere foretagne, og som have givet Resultater af stor Betydning.

De *botaniske Indsamlinger* ere ligeledes fortsatte paa dette Togt med godt Udbytte.

Landflakkene udenom Island eller det Terræn, hvor det rige islandske Fiskeri foregaar, have faaet deres Grænser nøje bestemt, og de vigtigste Fiskebanker ere afkrydsede.

En Samling fortrinlige Fotografier af indsamlede Dyr, af Virksomheden ombord og af Krydseren anløbne Steder hjembringes, foruden en Samling kunstnerisk udførte Akvareller af de indsamlede, sjældne Dyr, der ved Opbevaring i Spiritus tabe deres Form eller Farve.

De *zoologiske Indsamlinger*, der have været Togtets Hovedopgave, have paa dette Togt givet et i kvantitativ Henseende endnu større Udbytte end forrige Aar; i kvalitativ Henseende synes de som Helhed i ethvert Tilfælde at staa fuldt paa Højde med dettes, og enkelte Dyre-Afdelinger have iaar endog ydet en betydelig rigere Høst af ejendommelige nye eller mangelfuldt kjendte Former; dette gjælder saaledes om Fiskene, af hvilke flere ufuldstændigt kjendte Former nu foreligge i saa rigeligt Antal, at den kommende Undersøgelse vil kunne udfylde Manglerne, saavel hvad angaar disse Formers Bygning som deres geografiske Udbredelse; fremdeles om Svampe og Pighude. Af Krebsdyr, Koraldyr og Rhisopoder er der ogsaa indsamlet en Rigdom af ejendommelige og interessante Former, medens Dyreklasser, der særligt ere knyttede til mere litorale Egne og lavere Vand, som Bløddyr, Orme, Bryozoer og Gopledyr, ere repræsenterede mere sparsomt, men til Gjengjæld ved særegne og, som det synes, tildels ved hidtil ukjendte Arter.

Til Undersøgelse af Havbundens Fauna anvendtes som ifjor Trawl og Skraber, med paahængte Svabere, og det ved disse Redskaber ophentede Bundmateriale, der opbevares i sigtet Tilstand paa Spiritus, saavel som de talrige med Bundhenter optagne Bundprøver, indeholde en Rigdom af smaa Dyreformer, der ville lægge Beslag paa megen Tid og meget Arbejde. Det samme kan siges om de betydelige Samlinger af de i Havvandet svævende Smaaorganismer, „Plankton“,

hvis Indsamling dreves paa lignende Maade som ifjor. Desuden lykkedes det iaar, paa Grund af gunstige Vejrforhold under en Del af Togtet, at anvende „Lukket“, d. v. s. et Planktonnet, der sænkes lukket ned i Nærheden af Hav-Bunden, og som under Ophalingen aabner sig og derefter gaar aabent en Strækning af c. 100 Favne, hvorpaa det atter lukker sig; derved bekræftedes de tidligere Angivelser om, at Oceanets Planktonmængde bliver meget ringe i de intermediære Vandlag fra en Dybde af et Par Hundrede Favne under Overfladen.

Ved iaar at udstrække Undersøgelserne til det nordfor Færøerne og øst- og nordfor Island liggende Hav konstateredes paa en i øjnefaldende Maade, at den disse Øer forbindende Ryg skiller mellem to væsentlig forskellige Dybvandsfaunaer, den ene knyttet til det fra Nord indtrængende kolde Bundvand, den

anden til Bundvand med positiv Temperatur, hin karakteriseret f. Ex. ved Fiske som Aalebrosmer (*Lycodes*-Arten), *Rhodichthys*, Ringbuger (*Liparis*, *Paraliparis*) ejendommelige Sæpølsere (som *Elpidia glacialis*, *Kolga hyalina* m. fl.) og andre Pighude, særegne Bløddyr og Krebsdyr, Kæmpesøfjerene *Umbellula* osv., denne ved Fiske af Slægten *Macrurus*, smaa Laxesild (*Cyclothone*), Dybhavstorsk (*Antimora*, *Haloporphyrus*), andre Bløddyr, andre Pighude, Koraldyr som Ledkoraller, Hornkoraller enkelte Stjernekoraller m. fl., Krebsdyr (som *Pentacelles*) osv.

Skibets militære og civile Stab var den samme som ifjor med Undtagelse af, at Dr. phil. Hansen var fratruddet og erstattet af Cand. mag. *Wesenberg-Lund*.

Begge Togters hjembragte righoldige Samlinger og Iagttagelser ere nu paa sikker Grund og ville blive fordelte til Bearbejdelse.

Dr. phil. Th. Thoroddsens Undersøgelser paa Island 1896.

I Sommer (1896) har *Dr. Thoroddsen* undersøgt den Del af det nordlige Island, der ligger mellem Floderne Skjálfandaflljót og Blanda, baade Bygder og Ubygder. Thoroddsen rejste fra Kjøbenhavn den 1. Juni med Postskibet „Vesta“ og ankom til Akureyri paa Islands Nordkyst d. 18. Juni. Herfra tiltraadte han Landrejsen nogle Dage senere.

Først undersøgtes Egnene østfor Øfjorden, Fnjóskadalen og de nordlige, bjærgfulde Halvøer, som herfra strække sig ud i Nordhavet. Fnjóskadalen bærer mange Mærker efter Istidens Jøkler, og under Istidens Slutning har Dalen været udfyldt af en meget lang og dyb Sø, hvis Bredder betegnes af en dobbelt Række Terrasser og Strandlinjer. I Fnjóskadalen undersøgtes ogsaa de varme Kilder ved Reykir og Bleiksmyrdalen, en Forsættelse af Hoveddalen mod Syd, der er mere end dobbelt saa lang, som den angives paa Kortet. De afsides liggende Fjorddale ved Thønglabakki adskilles af høje og stejle Basaltpynter, der vanskeligt kunne passeres ad højtliggende Rødestier i Bjærgsiderne ud mod Havet. Basaltfjældene, der her ere meget vilde og sønderrevne, gennemkrydses enkelte Steder af betydelige Liparitmasser.

Mellem Øfjorden og Skagafjorden strækker en bred, meget bjærgfuld Halvø sig ud mod Havet. Halvøens Indre optages af næsten 4000 Fod høje, stejle Basaltmasser, der gennemskæres paa kryds og tværs af

dybe Dale; de højeste Bjærgrygge ere dækkede af store Snedynger, der hist og her samles til udstrakte Firnflader, hvorfra smalle Gletschere skyde sig ned i Dalene. Denne Halvø blev i Juli Maaned undersøgt. Her fandtes flere nye Gletschere, enkelte Liparitpletter, mange gamle og nye Moræner og andre glaciale Dannelser. Basaltbjærgenes geologiske Forhold underkastedes en nøjere Granskning, og mange varme Kilder undersøgt. Fra de bratte Fjældsider ere i Fortiden mange storartede Fjældskred styrtede ned, og flere af dem have næppe noget Sidesykke i andre Egne af Landet. Ved Kysten undersøgtes hævede Havstokke og Strandlinjer o. s. v.

Den 28. Juli brød *Dr. Thoroddsen* op til det indre Højland for at undersøge de ubeboede, lidet kjendte højtliggende Egne ved Hofsjökull. Her tilbragte han med sine Følgemænd omtrent to Uger i Telt og gjorde flere længere Udflugter over Højlandet for Opmaalingens og den geologiske Undersøgelses Skyld. Den største Del af Højlandet optages her af bølgeformede, græsløse Grusørkener, og de rejsende maatte under temmelig besværlige Vejrforhold vekselsvis opholde sig paa de tre smaa Græspletter, der findes. Herfra foretoges saa længere Udflugter, idet der blev slaat Hø, og dette førtes i Sække som Foder for Hestene over de græsløse Ødemarker. Kortet lader i disse Egne meget tilbage at ønske. Paa Højlandet lykkedes